

KÉP A KERETBEN

Az Állatvédelmi Törvényről az állatvédő szemével

Kovács Zsolt felvétele

Az állatok védelmének törvényes formába öntése ma már elvárható minden olyan országtól, amely magát európainak szándékozik tekinteni. Noha hazánk földrajzi helyzetén (mármint azon, hogy éppen Európa szívében fekszik) vajmi keveset változtat egy jogszabály megléte vagy hiánya, mégis az állatvédő mozgalmak erős nyomása mellett minden bizonnyal az uniós csatlakozásra való felkészülésnek is szerepe volt abban, hogy néhány évvel ezelőtt megszületett a magyar állatvédelmi törvény. Mi történt azóta? Hozott-e tényleges változást az állatok életében a várva várt jogszabály?

Az Állatok Világnapjára, október 4-ére időzítette az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága azt a parlamenti nyílt napot, amelynek témáját az állatok életkörülményei, az állatok védelméről és kíméletéről szóló törvény végrehajtása képezi. Az ez alkalomra elkészült beszámoló összegzése szerint az állatok jelentős részének életkörülményeiben kedvező változás állt be. Szeretném hinni, hogy valóban így van.

Szeretném hinni...

Szeretném hinni, hogy azok az előírások, amelyeknek az ellenőrzések tapasztalatai szerint a borjútartó telepek nagyrészt megfelelnek, nagyrészt megfelelnek a borjak igényeinek is. Szeretném hinni, hogy a liba- és kacsatömés engedélyezése valóban „nemzeti sajátosságaink” megőrzését szolgálja, bár a libatepertő tömeges megjelenése a hentespultokon azt sejteti, hogy itt olyan kereskedelmi igény kielégítéséről van szó, amelyeknek már semmi köze a hagyományhoz; a kulturált és humánus Európa ugyanis csak a brutális állatkínzást tiltja, a hízott libamáj fogyasztását nem. Szeretném hinni, hogy az állatszállítások terén is tapasztalható javulás, bár ha még csak most vannak kidolgozás alatt a rakodási sűrűsége és a pihenőhelyek létesítésére vonatkozó szabályok, akkor el nem tudom képzelni, milyen eredmény volt felmutatható a törvény hatályba lépése óta eltelt közel négy év alatt. Szeretném hinni, hogy a kísérletre felhasznált állatok számá-

nak jelentős csökkenése állatvédelmi okokra vezethető vissza, és nem a kutatásra fordítható összeg megcsappanására.

Mint nyúl a vízben

Állatvédelmi törvényünk kerettörvény, s mint ilyen, csupán általános elvárásokat fogalmaz meg: az egyes állatfajokra vonatkozó részletes szabályok a különböző szakértők által kidolgozott végrehajtási utasításokban szerepelnek. Ámde könnyű általánosan rendelkezni addig, amíg a törvény által érintett valamennyi fél, s maga a törvényhozó is ugyanahhoz a fajhoz (a *Homo sapiens*-hez) tartozik, s nehéz akkor, ha az előírásoknak az élővilág sok ezer fájának

érdekeit egyszerre kell szolgálniuk. Az állattal szembeni „megfelelő” bánásmódról beszélni önmagában alig ér valamit: egy nyúlal szemben például egyáltalán nem kíméletes bánásmód, ha a vízbe dobják, míg ugyanez egy csukának az életét mentheti meg. A törvény csak annyit mond ki, hogy az állatok számára igényeiknek megfelelő feltételeket kell biztosítani, de tényleges igényeikből a végrehajtási rendeleteket kidolgozó szervek annyit kérnek számon, amennyit jónak látnak. Amikor az ember egy keretbe belenéz, nem a keretre, hanem magára a képre kíváncsi, ezért nagy a felelősége, s egyben a hatalma is azoknak, akik ezt a képet megrajzolják.

Aródi Mária felvétele

A parányi, gömb alakú akváriumok alkalmatlanok állattartásra, mégis halak tömegét tartják bennük nosztalgiából

„Gazdátlan” társállattartás

Van a magyar állatvédelemnek egy „mos-tohagyereke”: ez pedig az ún. kedvtelésből tartott állatok, korszerűbb kifejezéssel társállatok tartása. Ebbe a kategóriába tartozik például hivatalos besorolás szerint valamennyi kutya – bár nehéz eldönteni, hogy az egész életét kurtavason tengető ebek százezreinek tartása kinek a számára jelent kedvtelést, a törvény szempontjából haszonállatként még a parasztudvarban tartott házőrző sem nyert elismerést. A társállattartás részterületének pedig – talán mert látszólag nem állnak mögötte komoly anyagi érdekek – nemigen akadt gazdája: ha egy állat nem ehető, munkára sem fogható, kísérletet nem végeznek rajta, nem veszélyes és nem is veszélyeztetett, és nyilvános bemutatásra sem kerül, akkor nem foglalkozik vele egyetlen szakminisztérium végrehajtási rendelete sem. Pedig ha csak a különféle állateledeleket népszerűsítő hirdetések, tévéreklámokat vesszük alapul, abból is kiviláglik, hogy a társállattartás mögött olyan nagyságrendű kereskedelmi forgalom van, amihez (legalábbis lakossági szinten) legfeljebb a biztosítás, a gyógyszer és az intimbetét mérhető. A társállattartás állatvédelmi előírásai vagy azok hiánya állatok millióinak életkörülményeit érintik Magyarországon.

Csak a lánc marad?

A kedvtelésből tartott állatok sorsáról nem rendelkezik más jogszabály, csak az önkormányzatok rendeletei. Ezek azonban állatvédelmi előírásokat egyáltalán nem tartalmaznak: szinte kivétel nélkül mind az állatot nem tartók érdekeit szolgálják, alig mutatva túl a városi galambok etetésének tilalmán, az egy lakásban tartható macskák számának korlátozásán és a kutyasétáltatás szabályozásán. A kutyát az önkormányzatok egyébként is kizárólag mint veszélyforrást értékelik, holott a kutyaharapások gyakoriságának összevetése, mondjuk, a közúti balesetekével (Magyarországon nagyjából ugyanannyi kutya van, mint autó) azt bizonyítja, hogy ezt a veszélyességet a hatóságok alaposan eltűzözzák. Az önkormányzatok a kutyatartás kérdésének egyetlen lehetséges megoldását az ebtartás és –sétáltatás szabályainak agyonszigorításában látják, ugyanakkor egyetlen rendelet sem tiltja vagy korlátozza a kutyák láncra tartását, holott ez egyértelműen ellenkezik az állatvédelmi törvénnyel, hiszen az állatnak tartós pszichikai károsodást okoz.

Börtöncella eladó!

Míg a magyar állatkertekben gondozott néhány tucatnyi tigris vagy orrszaru elhelyezésének körülményeire példás gyorsas-

sággal született meg a szabályozás, addig a hazai háztartásokban sok százezer teknőst, pintyet vagy tengerimalacot tartanak elfogadhatatlan, állathoz nem méltó körülmények között. A nyilvános intézményekkel és a gazdasági létesítményekkel ellentétben a lakásokon belül zajló állattartás körülményeit ellenőrizni gyakorlatilag lehetetlen, ezért a hangsúlyt itt az ismeretterjesztés támogatására kell helyezni. Mivel a haszonállattartóval ellentétben a társállattartó az állat életében érdekelt, és nem a halálában, vélelmezhető, hogy ha kellő tájékoztatást kap az állat igényeiről, akkor ennek megfelelően fogja azt gondozni. Nem halogatható tovább az állat- és állatfelszerelés-kereskedelem szabályozása sem. Hiába van állatvédelmi törvény Magyarországon, ha a kereskedelmi forgalomban még mindig kaphatók állattartásra alkalmatlan, parányi kalitkák. Az állatkereskedelemre és a társállattartásra vonatkozó részletes állatvédelmi rendelkezések kidolgozásának azonban az állatvédő társadalmi szervezetek bevonásával kell történnie, ellenkező esetben – az önkormányzati rendeletek példájából okulva – félő, hogy abban a bizonyos keretben torzkép rajzolódik ki.

Bizunk a jövőben!

Rendkívül toleránsnak mutakozó állatvédelmi törvényünk a jelek szerint egyedül azokkal szemben lép fel szigorúan, akik maguk is az állatok érdekében munkálkodnak. A baromfitartó telepek átmeneti mentességet kaptak az állatvédelmi előírások betartása alól, a kóbor kutyák és macskák állatkísérletekre való felhasználásának tilalma haladékat kap az EU-csatlakozásig, mert „mértékadó vélemények szerint azonnali bevezetése komoly fennakadást okozna az oktatásban és továbbképzésben” (belegondolni is rossz abba, ami e mondat mögött rejlik), a cirkuszok pedig mindmáig kivételnek számítanak mindennemű állatvédelmi előírás alól. Ugyanakkor az állatmenhelyek létesítését szigorú feltételekhez köti a jogszabály, miközben a gazdátlan állatok elhelyezésére anyagi források híján egy fillér támogatást sem biztosít az állam.

Összegzésként elmondható, hogy bár a törvény megszületése jogi szempontból kétségkívül nagy lépés, és az Európai Unióval való jogharmonizáció tekintetében jó úton haladunk, állatvédő szemmel nézve nincs sok okunk az ujjongásra. Ha hozott egyáltalán változást az állatok életkörülményeiben az állatvédelmi törvény, a hatás leginkább csak jövő időben tapasztalható.

Mirtse Áron

A kutyák esztétikai műtétjének tekintetében „rugalmas” a törvény: gyakorlatilag szabad kezet biztosít a tenyésztő szervezeteknek.

